

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Приазовський державний технічний університет»
Факультет інформаційних технологій
Кафедра «Біомедична інженерія»

Затверджую:
Декан факультету
Олена Балалаєва
«___» _____ 2025 року

Конспект лекцій
з дисципліни
«**Біомедична етика**»
для студентів спеціальності G22 «**Біомедична інженерія**»
освітньої програми: Біомедична інженерія освітнього рівня бакалавр
денної форми навчання

спеціальність: **G22 «БІОМЕДИЧНА ІНЖЕНЕРІЯ»**
освітня програма: «**БІОМЕДИЧНА ІНЖЕНЕРІЯ**»
освітній рівень: **бакалавр** для денної форми здобуття вищої освіти

ДНІПРО
2025

УДК 334.722(075)

Біомедична етика: конспект лекцій навчальної дисципліни для здобувачів спеціальності G22 «БІОМЕДИЧНА ІНЖЕНЕРІЯ» для денної форми здобуття вищої освіти / уклад. О.Ю. Азархов – Дніпро : ДВНЗ «ПДТУ», 2025. 16 с.

URL: [додайте посилання або гіперпосилання на методичну розробку, розміщену на платформі зберігання](#)

Біомедична етика [Електронний ресурс] : конспект лекцій з навчальної дисципліни: «Біомедична етика» для студентів спеціальності G22 «Біомедична термінологія» денної форми навчання / укл. О. Ю. Азархов. – Дніпро : ПДТУ, 2025. – 48 с. – Режим доступу:

Конспект лекцій затверджен на
засіданні кафедри біомедичної інженерії

Протокол № 21 від 16.05.2025 р.

Завідувач кафедри:

Олександр АЗАРХОВ

Затверджено методичною комісією ФІТ
Протокол № 14 від 17.06.2025 р.

Голова методичної комісії:

Олена БАЛАЛАЄВА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ КУРСУ.....	7
2 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО КУРСУ.....	8
3 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ.....	15
4 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРИ ВИКОНАННІ ТА ЗАХИСТІ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ.....	16
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	17

ВСТУП

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Біомедична етика» є розгляд і вирішення дискусійних етичних проблем, які можуть виникнути в процесі медичної практики, під час виконання біомедичних досліджень і експериментів, або в разі комбінації цих видів професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «біомедична етика» базується на вивченні студентами основних природничо-наукових дисциплін: біології, фізіології та анатомії людини, вищої математики і статистики, загальної та біохімії, латинської мови, історії та культури України, філософії, й інтегрується з цими дисциплінами. Викладання основ біомедичної етики є важливою сполучною ланкою між сучасним арсеналом гуманітарних знань і реальних актуальних проблем медичної науки і практики.

Фо рм а	Кр ед иті	Г о д	Аудиторних годин	Сам ості йна	Розподіл за семестрами
---------------	-----------------	-------------	------------------	--------------------	---------------------------

на вча нн я	в ЄК ТС	и н	в с ь о г о	л е к ц ії	пра кти чні	лабо рато рні	роб ота	іс п и ті в	за лі кі в	ку рс ов их ро біт	ку рс ов их пр ое кті в
Денна	3	90	32	16	16	-	58	-	+	-	-
Заочн а	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни. Викладання біомедичної етики має сприяти наповненню свідомості студентів гуманним сенсом життя і діяльності, засвоєння ними моральних і етичних цінностей і використання їх у своєму повсякденному житті і професійній діяльності.

завдання:

- формувати у студентів уявлення про біомедичної етики, як самостійної, предметної області.
- продовжити формування комунікативної компетентності, професійної поведінки майбутніх фахівців;
- розвивати навички ефективного спілкування, необхідного для роботи з пацієнтами;
- навчити використовувати знання в області біомедичної етики для запобігання і регулювання конфліктних ситуацій;
- сформувати навички дотримання етичних норм поведінки;
- розкривати проблеми, пов'язані з питаннями медичного характеру. Професійна діяльність фахівців передбачає соціально-психологічні зв'язки і відносини, що нерозривно пов'язано формуванням знань і умінь у сфері професійної поведінки

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- історичні етапи розвитку медичної етики, біоетики та біоетики як науки;
- методи, принципи і теорію біомедичної етики;
- міжнародні декларації з питань медичної етики, біоетики;
- основи біобезпеки держави;
- біоетичні проблеми в багатонаціональному суспільстві;
- біоетичні та правові проблеми співіснування “традиційної” та “нетрадиційної” медицини;
- біоетичні основи професійної діяльності лікаря та провізора;

- моделі біоетичних аспектів спілкування між медичним працівником (лікарем) і пацієнтом та його сім'єю;
- медико-етичну роль і відповідальність провізорів, середнього та молодшого медичного персоналу;
- медико-етичну роль сім'ї в прийнятті медичних рішень
- морально-етичні принципи правдивості та інформованої згоди;
- біоетичні проблеми охорони психічного здоров'я пацієнтів та медичних працівників;
- принципи конфіденційності (лікарська таємниця), їх медико-етичні та правові аспекти;
- біоетичні та правові проблеми клінічних випробувань лікарських препаратів та медичних технологій.

вміти:

- застосовувати моральні, етичні та фахові норми в професійній життєдіяльності;
- аналізувати передконфліктні і конфліктні ситуації та сприяти їх розв'язанню;
- демонструвати розуміння нормативно-правового регулювання взаємовідносин «лікар, фармацевт – хворий»;
- демонструвати володіння принципами медичної деонтології;
- інтерпретувати розвиток медицини в історичній ретроспективі;
- трактувати основні історико-медичні події;
- демонструвати володіння морально-етичними принципами ставлення до живої людини, її тіла як об'єкта анатомічного та клінічного дослідження.

володіти:

- методами пошуку, збору, аналізу, інтерпретації та надання інформації;
- технологією ведення аргументованої дискусії;
- комунікативними технологіями.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні принципи і правила біоетики в практичній медицині.

Тема 1. Сутність етичного знання. Становлення лікарської етики.

Етика як філософська дисципліна. Сутність та специфіка моралі, її функції. Структура сучасного етичного знання. Місце біомедичної етики в структурі етичного знання. Особливості професійної етики. Медична етика як різновид професійної етики. Історія медичної етики.

Тема 2. Теоретичні основи біоетики. Моральні цінності, принципи та правила біомедичної етики.

Поняття біоетики та соціокультурні передумови її формування. Особливості біоетики. Біоетика як соціальний інститут. Проблемне поле біоетики. Вищі моральні цінності в медицині. Принципи біомедичної етики. Правила біомедичної етики.

Змістовий модуль 2. Окремі питання морально-етичних проблем біомедичної етики.

Тема 3. Життя як найвища цінність.

Проблема визначення початку людського життя. Моральний статус ембріона. Етико-медичні проблеми абортів. Етичні проблеми нових репродуктивних технологій. Моральні проблеми пренатальної діагностики.

Тема 4. Етичні проблеми застосування гено-інженерних технологій.

Біотехнологія, біобезпека і генна інженерія: історія питання. Гено-інженерні організми на службі у медицині. Основні фактори ризику гено-інженерної діяльності для здоров'я людини і навколишнього середовища. Принцип прийняття запобіжних заходів. Біобезпека: структура та правові основи регулювання. Етичні аспекти створення та використання трансгенних рослин і тварин. Маніпуляції зі стовбуровими клітинами, клонування людських органів і тканин і духовно-моральна природа людини.

Тема 5. Етичні проблеми психіатрії та наркології. Моральні аспекти надання допомоги онкологічним хворим та ВІЛ-інфікованим.

Етико-правові проблеми сучасної психіатрії. Етичні проблеми в наркології. Етико-деонтологічні принципи в онкології. СНІД і вимоги медичної етики.

Тема 6. Етичні та правові засади регулювання біо-медичних досліджень.

Міжнародно-правові акти з регулювання біомедичних досліджень. Етичні комітети: статус, механізми створення, функції і завдання. Дотримання принципів біомедичної етики в поводженні з тілами померлих і анатомічними препаратами. Етичні норми використання тварин в біомедичних дослідженнях.

Тема 7. Моральні, правові та організаційні аспекти трансплонтології.

Трансплонтологія: історія і сучасність. Моральні проблеми трансплонтології. Юридичні моделі забору органів від трупних донорів. Правові основи трансплантації органів і тканин людини в Україні.

Тема 8. Моральні аспекти смерті і вмирання.

Проблема критеріїв смерті людини і морально-світоглядне розуміння особистості. Біологічна і клінічна смерть. Проблема «смерті мозку». Психологія термінальних хворих. Право на правду про останньому діагнозі. Поняття евтаназії. Пасивна і активна евтаназія. Паліативна медицина. Хоспісна допомога.

4 Структура та технологічна карта навчальної дисципліни

(осінній семестр)

Від навчальної роботи студента і контролю		усьог о	Розподіл навчальної роботи студента і контролю по тижнях																
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17 , 18
Аудитор ні	Лекції	16		2		2		2		2		2		2		2		2	
	Практичні	16	2		2		2		2		2		2		2		2		
	Лабораторні																		
	Семінарські																		
	Поточн.конт р																		
	Контр. роботи					+						+							
	Модул.конт р						№ 1						№ 2						
	Захист курсів																		
	Захист лабор																		
	Консультації																		
	Атестації																	A1	
		Всього	32	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Самостій ні	Курсов.прое к																		
	Підгот.до зан	56	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	
	Виконання КРП	0																	
	Виконання РГР	0																	
	Консультації	2					1								1				
	Екскурсії	0																	
		Всього	58	3	3	3	3	4	3	3	3	4	4	4	4	5	4	4	4
	Навчальне навантажен ня студентів	90	5	5	5	5	6	5	5	5	6	6	6	6	7	6	6	6	

Підсумковий контроль – залік

ПІБ викладачів

Група	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні роботи	Курсове проектування
БМІ-1 9	Азархов О.Ю., професор	Азархов О.Ю., професор	немає	немає

Номер модуля	Навчальний тиждень	Вид заняття	Тема і зміст заняття	Кількість годин	Контроль	Матеріал на модуль	Література стор.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1	Л	Сутність етичного знання. Становлення лікарської етики.	2		Сх., рис., мул.м ед.	[1, 2, 3]
1	1	ПР	Вищі моральні цінності біомедици ної етики.	2			
2	2	Л	Теоретичні і основи біоетики. Моральні цінності, принципи та правила біомедици ної етики.	2			[8, 10, 13]
2	2	ПР	Етичні аспекти організації і функціонування системи охорони здоров'я.	2			

2	3	Л	Життя як найвища цінність.	2			[3, 6, 9]
2	3	ПР	Моральні аспекти репродукції людини.	2			
2	4	Л	Етичні проблеми застосування гено-інженерних технологій.	2			[1, 4, 13]
2	4	ПР	Етичні проблеми використання гено-інженерних технологій	2	А №1		

1	2	3	4	5	6	7	8
2	5	Л	Етичні проблеми психіатрії та наркології. Моральні аспекти надання допомоги онкологічним хворим та ВІЛ-інфікованим.	2		Сх., рис., мул. мед.	[3, 4, 5]
2	5	ПР	Етичні проблеми сучасної психіатрії, наркології і онкології. Морально-етичні основи допомоги людям, які живуть з ВІЛ / СНІД.	2			
2	6	Л	Етичні та правові засади регулювання біомедичних досліджень.	2			[4, 9, 11]
2	6	ПР	Етичні та правові засади регулювання біомедичних досліджень.	2			
2	7	Л	Моральні, правові та організаційні аспекти трансплантології	2			[1, 2, 3]

2	7	ПР	Моральні, правові та організаційні аспекти трансплантології.	2			
2	8	Л	Моральні аспекти смерті і вмирання	2			[1, 2, 7]
2	8	ПР	Моральні аспекти смерті і вмирання	2	А №2		

5 Самостійна робота

В якості самостійної роботи студенти повинні підготувати реферати, в яких вони самостійно розглядають те чи інше питання з біоетики. Реферат є одним з механізмів відпрацювання первинних навичок науково-дослідницької роботи. Тему реферату студент вибирає разом з викладачем, із запропонованого списку.

1. Причини виникнення і джерела формування біоетики. Антропоцентризм і біоцентризм.
2. Медична деонтологія і принципи взаємовідносин в системі «лікар-хворий» згідно положень М.М.Петрова.
3. Вплив принципів біомедичної етики на сучасні біотехнології.
4. Біомедична етика і соціальні проблеми охорони здоров'я України.
5. Клятва Гіппократа: її основні ідеї та причини розбіжності з сучасною медичною практикою.
6. Особливості застосування утилітаристської і деонтологічної етики при аналізі моральних проблем біомедицини.
7. Модель Гіппократа в сучасній медичній практиці. Плюси і мінуси.
8. Патерналізм (модель Парацельса) і антипатерналізм в сучасній медичній практиці. Плюси і мінуси.
9. Право пацієнта на вибір лікування і на відмову від медичного втручання.
10. Право пацієнта на конфіденційність інформації, що його стосується, (лікарська таємниця) та можливі обмеження цього права.
11. Біомедичні дослідження за участю людини: основні механізми їх морального регулювання.
12. Принцип обережності при оцінці нових біомедичних технологій.
13. Свобода і відповідальність у професійній діяльності медичного працівника.
14. Моральна відповідальність і лікарська помилка. Моральний вибір: проблема мети і засобу в медичній практиці.
15. Професійний обов'язок лікаря: в чому його сенс? Честь лікаря і гідність пацієнта.
16. Право людини на життя. Ставлення до життя і смерті в різних культурах.
17. Етика взаємовідносин лікаря та пацієнта: традиції і новації. Моральні дії лікаря в умовах залежності від нього життя і здоров'я пацієнта

18. Втручання лікаря в особисте життя хворого. Довіра і відвертість пацієнта, тактовність лікаря, ставлення до лікарської таємниці. Проблема «дистанції» та субординації лікаря і пацієнта в медичній практиці.
19. Право лікаря на ризик, проблема лікарської помилки і відповідальності.
20. Сучасна медична деонтологія: статус і функції.
21. Морально-психологічні відносини в медичних колективах: проблеми корпоративності, демократичності, субординації.
22. Моральний кодекс медичного працівника: ідеал і дійсність.
23. Свобода і відповідальність у професійній діяльності фармацевтичного працівника.
24. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України (2010 р.).
25. Етичні аспекти сексології та сексопатології. Історія «сексуальних революцій».
26. Морально-етичні проблеми контрацепції. Позиції католицизму з питань контрацепції.
27. Стерилізація і релігійна мораль мусульманства.
28. Автономія вагітної жінки і право плоду на життя: відображення в законах України.
29. Історія лікування безпліддя, застосування сучасних лікувальних технологій.
30. Біоетичні проблеми екстракорпорального запліднення. Проблема «зайвих» ембріонів.
31. Суспільний рух за заборону абортів. Аборт і релігійна мораль.
32. Конфлікт інтересів майбутньої матері і її ненародженої дитини, як основа біоетичної проблематики.
33. «Основи соціальної концепції Російської православної церкви» (серпень 2000 р., частина XII) про фетальну терапію і комерціалізацію абортів.
 0. Позиція «Ісламського кодексу медичної етики» (січень 1981 р., Кувейт) стосовно практики абортів.
 0. Аборт і особисті переконання лікаря згідно «Декларації Осло про медичні аборти», прийнятої ВМА в серпні 1970 р. (Осло, Норвегія) і доповненої в жовтні 1983 р. (Венеція, Італія).
 0. Клятва Гіппократа про аборти. Етико-соціальні позиції європейського Середньовіччя щодо абортів.
 0. Етична оцінка аргументу «якості життя», який відстоює право жінки на аборт. Його застосування в сучасній Україні.
 0. Оцінка клонування в світлі «Основ соціальної концепції Російської православної церкви» (серпень 2000 р., частина XII).
 0. Положення російського і українського законодавств щодо клонування.
 0. «Декларація на захист клонування і недоторканності наукових досліджень» і передумови її появи.

- 0. Нові етичні проблеми, породжені реалізацією міжнародного проекту «Геном людини».
- 0. Оцінка генної інженерії у світлі «Положення про генетичне консультування та генну інженерію», прийняту ВМА в жовтні 1987 р. (Мадрид, Іспанія).
- 0. Сучасне практичне використання методів генної терапії (генотерапії) в клініці внутрішніх хвороб.
- 0. Генетично модифіковані лікарські субстанції.
- 0. Біоетичні та правові проблеми реклами в медицині та фармації. Положення вітчизняного «Етичного кодексу фармацевта».
- 0. Біоетичні аспекти та біобезпека сучасних агротехнологій.
- 0. Фактичні та прогностичні загрози застосування ГМО у харчовій промисловості.
- 0. Медичні та біоетичні передумови появи сучасної паліативної медицини, як галузі науки.
- 0. Ставлення до вмираючого хворого в біоетичній моделі Гіппократа.
- 0. Проблеми професійної компетентності та відповідної підготовки лікарів і медсестер хоспісу.
- 0. Роль волонтерів та благодійних організацій в роботі хоспісів.
- 0. Проблеми і труднощі розвитку служб та закладів паліативної медицини в Україні.
- 0. Ординарні і екстраординарні методи лікування в паліативній медицині.
- 0. Евтаназія в історії людства. Етапи вирішення проблеми.
- 0. Сучасний християнський погляд на допустимість евтаназії.
- 0. Відмінності та схожість відношення до евтаназії законодавства світських та релігійних ісламських країн.
- 0. Евтаназія, як побічна дія знеболення.
- 0. Проблеми наукового обґрунтування дефініції смерті на тлі успіхів сучасної анестезіології, реаніматології та неврології.
- 0. Соціальні та юридичні проблеми констатації смерті мозку.
- 0. Етико-правові аспекти аутопсії або «чи є людина хазяїном свого тіла»?
- 0. Комерціалізація трансплантології, як біоетично негативний процес.
- 0. Суспільні протиріччя альтруїстичного донорства органів.
- 0. Моральні проблеми, пов'язані з презумпцією згоди на взяття органів з метою трансплантації.
- 0. Особливості фінансування роботи медичних бригад, що діагностують смерть мозку, забирають органи і виконують трансплантацію реципієнту.
- 0. Проблеми та успіхи використання в медицині штучних органів.
- 0. Захист законних прав і інтересів психічно хворих пацієнтів в законодавстві України.

- 0. Специфіка лікарської таємниці в груповій психотерапії.
- 0. Витоки та необхідність професійної незалежності психіатра в історії медицини.
- 0. «Терапевтична співпраця» з пацієнтом і його близькими в сучасній психіатрії.
- 0. «Зловживання психіатрією» в світовій історії та історії СРСР.
- 0. Епідеміологія і права людини. Соціокультурний контекст історії імунопрофілактики.
- 0. СНІД як глобальна проблема сучасності. Епідеміологічні прогнози.
- 0. Соціальний захист ВІЛ-інфікованих в законодавстві України.
- 0. Добровільність і обов'язковість тестування на зараженість ВІЛ.
- 0. Моральні проблеми розподілу дефіцитних ресурсів охорони здоров'я у суспільстві.
- 0. Право на сприятливе місце існування в законодавстві країн Європи.
- 0. Право на своєчасну епідеміологічну інформацію, відповідальність за епідеміологічну дез-інформацію в законодавстві країн СНД.
- 0. Інфекційні хвороби як потенційне джерело соціальної небезпеки та порушення прав людини, які виникають при захворюванні на них.
- 0. Соціокультурний контекст історії імунопрофілактики.
- 0. Сучасний стан добровільності і обов'язковості вакцинації від епідемічних захворювань.
- 0. Етичні норми та вимоги до лікарів щодо додержання біобезпеки.
- 0. Біоетичні принципи в фармації.
- 0. Головні сучасні задачі біоетики в фармації.
- 0. Особливості промоутерської діяльності в фармації.

6 Індивідуальні завдання

За наявності індивідуального графіку.

7 Методи навчання

У своїй навчальній роботі ПДТУ керується “Національною Доктриною розвитку освіти” (17 квітня 2002 р. № 347/ 2002), Законом України “Про освіту” (23 березня 1996 р. № 100/96-ВР), Законом України “Про вищу освіту” (17 січня 2002 р. № 2989-11), Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 02.06.1993 р. № 164 та іншими нормативними документами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Університетом розроблені освітньо-кваліфікаційні характеристики, освітньо-професійні програми та робочі навчальні плани підготовки бакалаврів зі спеціальності “Біомедична інженерія”, затверджені і погоджені у встановленому порядку.

8 Оцінювання результатів навчання

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- оцінювання роботи студента під час практичних занять у вигляді усного опитування;
- написання підсумкових модульних контрольних та тестових робіт;
- складання заліку.

Оцінку знань студентів з дисципліни здійснюють відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному занятті у відповідності до його форми (лекційної, практичної).

Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль, тобто реалізується принцип модульного обліку знань студентів.

Навчальним планом з дисципліни передбачено складання екзамену. Для оцінювання знань використовують стобальну шкалу оцінювання ECTS.

Питання для перевірки засвоєння матеріалу

1. Історичні корені біомедичної етики: релігійні та світські етичні традиції в медицині.
2. Місце і роль біоетики в системі прикладного етичного знання.
3. Зміст, структура і категорії біомедичної етики.
4. Універсальні етичні принципи і норми біоетики та їх специфіка.
5. Ставлення до життя і смерті в різних культурних традиціях.
6. Біоетичні основи дослідження феномену життя. Етичні та моральні колізії медичної практики репродуктивних технологій.
7. Проблема смерті в філософському і медичному вимірах.
8. Право людини на смерть. Суїцид, евтаназія. Хоспіси як альтернатива смерті.
9. Трансплантологія органів і тканин людини: історія і сучасність.
10. Основні напрямки і виникають дилеми сучасної трансплантології.
11. Трансплантологія як напрямок сучасної медицини; її видатні досягнення.
12. Правові та біоетичні основи законодавства в області трасплантології в Україні і в світовій практиці.
13. Специфіка моральних проблем отримання і ис-користування медико-генетичної інформації.
14. Етичні проблеми міжнародного проекту «Геном людини».
15. Генно-інженерні (трансгенні) організми на службі у медицини.
16. Генна інженерія та правові гарантії захисту особистості від загрози генетичних маніпуляцій (УСРС).
17. Морально-етичні проблеми клінічної психи-атрії.
18. Філософсько-етичні підстави, теорія і практика сучасних технологій нейролінгвістичного програмування.
19. Етико-деонтологічні принципи в онкології.

20. Основні положення біоетики та їх застосування в наркології.
21. Морально-етичні основи допомоги людям, які мешкають з ВІЛ/СНІД.
22. Сутність, статус і зміст медичної (лікарської) деонтології.
23. Деонтологічний кодекс: принципи і норми медичної деонтології.
24. Основні характеристики діяльності фахівця-медика.
25. Специфіка етичних взаємин в системі «лікар-пацієнт».
26. Лікар і медичні дослідження на людині: основні принципи.
27. Принципи взаємовідносин лікаря і хворого в історії етичної думки.
28. Основні моделі взаємин лікаря і пацієнта в сучасному суспільстві.
29. Етичні особливості поведінки лікаря на основних етапах лікувального процесу.
30. Лікарська таємниця, довіру і відвертість в медичній етиці.
31. Етичне та правове регулювання біомедичних досліджень: основні документи міжнародного права.
32. Етичні комітети: статус, механізми створення, функції і завдання.
33. Види комітетів з біоетики в світі і в Україні.
34. Етичні засади використання тварин в медичних дослідженнях.
35. Етичне освіту як необхідна умова професійної діяльності лікаря.

9 Розподіл балів, які отримують студенти

Вид заняття або контрольного заходу	Балів за одне заняття або контрольний захід	За семестр		До 1-й атестації	
		кількість занять або контрольних заходів	сума балів	кількість занять або контрольних заходів	сума балів
Лекції, в тому числі: - присутність - конспект	0,5 1	8	4 8	8	4 8
Практичні, в тому числі: - присутність - виконання - здача звіту	0,5 2 2	8	4 16 16	8	4 16 16
Контр. роб	8	2	16	2	16
Модул. контр.	20	2	20	2	20
Здача реферату	16	1	16	1	16
Всього			100		100

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
--	-------------------------------

	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, дифзаліку	для заліку
90 - 100	відмінно	зараховано
74 - 89	добре	
60 - 73	задовільно	
1 - 59	незадовільно	не зараховано

10 Рекомендована література

Базова

1. Сучасні проблеми біоетики : навч. посіб. для позааудит. підгот. /В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, Д.В. Леонтьєв та ін., за ред. В.А. Мороза. – Харків : Вид-во НФаУ, 2009. – 128 с.
2. Біоетика та біобезпека: Підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв. — К.: Здоров'я, 2013. -45 6 с.
3. Клінічні дослідження. Терміни та визначення : довідник / за заг. ред. В.М. Коваленка, І.А. Зупанця. – Харків : Золоті сторінки, 2016. – 340 с.
4. Ушаков Е. В. Биоэтика : учебник и практикум для вузов / Е. В. Ушаков. — М. : Издательство Юрайт, 2018. — 306 с.

Допоміжна

0. Біоетичні та деонтологічні принципи у роботі наукових та лікувальних закладів Національної академії медичних наук України / В.М. Запорожан, З.А. Шкіряк-Нижник, Н.Г. Горovenko, А.Г. Ципкун // Журнал НАМН України. – 2014. – Т. 20, № 1. – С. 3-10.
0. Галкін, О. Ю. Біоетика в Україні: від теорії до практики. Нормативно-правові та навчально-наукові аспекти / О.Ю. Галкін, А.А. Григоренко // Наукові вісті НТУУ "КПІ". – 2011. –№ 3. – С.12-19.
0. Зорза, Р. Путь к смерти. Жить до конца / Р. Зорза, В. Зорза ; пер. с англ. Н.В. Высоцкой, Н.М. Макаровой, Э.М. Башиловой – М. : Постум, Благотворительный фонд помощи хосписам «Вера», 2013. – 320 с.
0. Кашканова, Н. Г. Діяльність біоетичних комітетів: аспекти інтеграції України в євро- пейський науковий простір / Н.Г. Кашканова // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 4. – С. 146-151.
0. Лісовий, В. М. Біоетичні принципи випробувань лікарських засобів / В.М. Лісовий, В.В. М'ясоєдов, О.М. Ковальова. – Х. : ХНМУ, 2012. – 144 с.
0. Основи діяльності етичних комісій / під ред. В.М. Корнацького, Т.В. Талаєвої. – К., 2007. – 76 с.
0. Пустовіт, С. В. Етична експертиза біомедичних досліджень: сутність, функції, про- блеми / С.В. Пустовіт // Сучасні проблеми токсикології. – 2011. – № 4. – С. 5-10.

0. Силуянова, И. В. Руководство по этико-правовым основам медицинской деятельности: учеб. пособие / И.В. Силуянова. – М. : МЕДпресс-информ, 2008. – 224 с.
0. Слабий, М. В. Правові й медико-соціальні аспекти державного регулювання охорони здоров'я на засадах біоетики / М.В. Слабий, Д.-Г.Т. Терешкевич // Медичне право України: проблеми становлення та розвитку : матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф., м. Львів, 19-20 квіт. 2007 р. – Львів : Медицина і право, 2007. – С. 289-296.

Інформаційні ресурси

0. Всеобщая декларация о биоэтике и правах человека [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/pdf/bioethics_and_hr.pdf. - Загл. с экрана.
0. Как работала советская карательная психиатрия [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://rustoria.ru/post/kak-rabotala-sovetskaya-karatelnaya-psihiatriya>. - Загл. с экрана.
0. Международная организация за гуманное образование. Альтернатива экспериментам на животных, учебные программы [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.interniche.org/ru/humaneeducation>. - Загл. с экрана.
0. Официальный веб-портал Верховной Рады Украины [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>. - Загл. с экрана.
0. Про захист тварин від жорстокого поводження [Электронный ресурс] : Закон України. - Режим доступа : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>-- Загл. с экрана.
0. Сайт «Global Ethics Network» [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.globalethicsnetwork.org/>. - Загл. с экрана.
0. Сайт Всемирной Медицинской Ассоциации (декларации, конвенции) [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.wma.net/en/30publications/10policies/index.html>. - Загл. с экрана.
0. Сайт комиссии Совета Европы по этике [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://ec.europa.eu/research/science-society/index.cfm?fuseaction=public.topic&id=1241>. - Загл. с экрана.
0. Сайт Украинской открытой ассоциации организаций, групп и лиц, работающих с детьми, страдающими онкозаболеваниями [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.donor.org.ua/index.php?module=articles&act=show&c=6&id=3386>. - Загл. с экрана.
0. Сайт фонда «АнтиСПИД» [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.antiaids.org/>. - Загл. с экрана.
0. Сайт центра по биоэтике Римско-католического академического института Оксфорда [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.bioethics.org.uk/>. - Загл. с экрана.

0. Сайт ЮНЕСКО [Электронный ресурс]. - Режим доступа :
<http://portal.unesco.org/shs/en/ev.php>. - Загл. с экрана.